

Πλάτωνος Πολιτεία Ενότητα 10^η

Μετάφραση σε αντιστοίχιση

Τί δ'ε (νομίζεις);	Λοιπόν τι νομίζεις;
Τόδε οὐκ εἰκός (ἐστί),	Αυτό δεν είναι φυσικό,
ἦν δ' ἐγώ,	είπα εγώ,
καὶ ἀνάγκη	και δεν προκύπτει αναγκαστικά
ἐκ τῶν προειρημένων	από όσα είπαμε προηγουμένως,
μήτε τοὺς ἀπαιδευτοὺς καὶ	το ότι δηλαδή ούτε οι απαίδευτοι και
ἀπείρους ἀληθείας	όσοι δε γνωρίζουν την αλήθεια
ἐπιτροπεῦσαι ἂν ποτε	θα μπορούσαν να κυβερνήσουν ποτέ
ικανῶς πόλιν,	ικανοποιητικά μια πόλη,
μήτε τοὺς ἐωμένους διατρέβειν	ούτε όσοι αφήνονται να ασχολούνται
διὰ τέλους	μέχρι το τέλος της ζωής τους
ἐν παιδείᾳ,	με την παιδεία,
τοὺς μὲν ὅτι οὐκ ἔχουσιν	οι πρώτοι γιατί δεν έχουν
ἐν τῷ βίῳ ἓνα σκοπόν,	στη ζωή τους ένα σκοπό,
οὗ στοχαζομένους	στον οποίο στοχεύοντας
δεῖ πράττειν ἅπαντα	πρέπει να κάνουν όλα ανεξαιρέτως
ἃ ἂν πράττωσιν ἰδίᾳ τε	όσα τυχόν κάνουν και στην ιδιωτική
καὶ δημοσίᾳ,	και στη δημόσια ζωή,
τοὺς δ'ε	και οι δεύτεροι

ὅτι οὐ πράττουσιν	επειδή δε θα ασχοληθούν
	με τα πρακτικά ζητήματα
ἐκόντες εἶναι	με τη θέλησή τους,
ἡγούμενοι	επειδή πιστεύουν
ἀπωκίσθαι	ὅτι ἔχουν εγκατασταθεί
ἐν νήσοις μακάρων	ἤδη στα νησιά των μακάρων,
ἐπὶ ζῶντες;	ὅσο ἀκόμα ζουν;
Ἀληθῆ (λέγεις), ἔφη.	Ἀλήθεια λες, εἶπε.
Ἡμέτερον δὴ ἔργον	Δικό μας λοιπόν χρέος
τῶν οἰκιστῶν,	των ιδρυτῶν της πόλης,
ἦν δ' ἐγώ, (ἐσπὶ) ἀναγκάσαι τε	εἶπα ἐγώ, εἶναι και να αναγκάσουμε
τὰς βελτίστας φύσεις	τα πιο προικισμένα πνεύματα
ἀφικέσθαι	να φτάσουν
πρὸς τὸ μάθημα	στο μάθημα,
ὃ ἐν τῷ πρόσθεν ἔφαμεν	το οποίο προηγουμένως λέγαμε
εἶναι μέγιστον,	ὅτι εἶναι το σπουδαιότερο,
ιδεῖν τε τὸ ἀγαθόν	δηλαδή και να αντικρίσουν το Ἀγαθό
καὶ ἀναβῆναι ἐκείνην τὴν	και να ανεβούν εκείνη την
ἀνάβασιν,	ανηφορική οδὸ
καὶ ἐπειδὴν ἀναβάντες	και, μόλις, αφοῦ ανεβούν,
ἴδωσιν ἱκανῶς,	το δουν καλά,
μὴ ἐπιτρέπειν αὐτοῖς	να μην τους επιτρέψουμε

ὃ νῦν ἐπιτρέπεται.

Τό ποῖον δὴ (ἐστὶ τοῦτο);

Τὸ καταμένειν αὐτοῦ,

ἦν δ' ἐγώ, καὶ

μη' ἐθέλειν καταβαίνειν πάλιν

παρ' ἐκείνους τοὺς δεσμώτας μηδὲ

μετέχειν τῶν πόνων τε

καὶ τιμῶν παρ' ἐκείνοις,

εἴτε (εἰσὶν) φαυλότεραι

εἴτε σπουδαιότεραι.

Ἐπειτα, ἔφη,

ἀδικήσομεν αὐτούς,

καὶ ποιήσομεν

ζῆν χειρόν,

δυνατὸν δὲ

αὐτοῖς (ζῆν) ἄμεινον;

Ἐπελάθου, πάλιν, ὦ φίλε,

ἦν δ' ἐγώ, ὅτι οὐ μέλει

νόμῳ τοῦτο,

ὅπως εὖ πράξει

διαφερόντως ἐν τῇ πόλει

ἐν πὶ γένος,

αὐτό που τώρα ἐπιτρέπεται.

Ποιο λοιπὸν εἶναι αὐτό;

Το νὰ μείνουν οριστικά ἐκεῖ,

εἶπα ἐγώ, καὶ

να μὴ θέλουν νὰ κατεβοῦν πάλι

σε ἐκείνους δεσμώτες οὔτε

να μοιράζονται τοὺς κόπους

καὶ τὶς τιμές ἐκείνων,

εἴτε εἶναι λιγότερο

εἴτε περισσότερο σημαντικές.

Ἐπειτα, εἶπε,

θα ἀδικήσουμε αὐτούς

καὶ θα τοὺς κάνουμε

να ζουν χειρότερα,

ενώ τοὺς εἶναι δυνατόν

να ζουν καλύτερα;

Ξέχασες πάλι, φίλε μου,

εἶπα ἐγώ, ὅτι δὲν ενδιαφέρει

τὸ νόμο αὐτό,

πῶς δηλαδή θα ευημερήσει

ιδιαίτερα μέσα στὴν πόλη

μία οποιαδήποτε κοινωνική τάξη,

ἀλλὰ μηχανᾶται	αλλά αναζητεί τρόπο
ἐγγενέσθαι τοῦτο	να πραγματοποιηθεί αυτό
ἐν ὅλῃ τῇ πόλει,	στο σύνολο της πόλης,
συναρμόττων τοὺς πολίτας	ενώνοντας αρμονικά τους πολίτες
πειθοῖ τε καὶ ἀνάγκῃ,	με την πειθώ και τη βία,
ποιῶν μεταδιδόναι ἀλλήλοις	κάνοντάς τους να μοιράζονται
τῆς ὠφελείας ἣν ἂν	την ωφέλεια την οποία τυχόν
ἐκαστοὶ δυνατοὶ ᾧσιν	ο καθένας είναι ικανός
ὠφελεῖν τὸ κοινὸν	να προσφέρει στο σύνολο
καὶ ἐμποιῶν αὐτοῖς	και διαπλάθοντας ο ίδιος
τοιούτους ἄνδρας	τέτοιους ἄνδρες
ἐν τῇ πόλει,	μέσα στην πόλη,
οὐχ ἵνα ἀφίῃ τρέπεσθαι	όχι για να τους αφήνει να στρέφονται
ὅπῃ βούλεται ἕκαστος,	όπου θέλει ο καθένας,
ἀλλὰ ἵνα καταχρῆται αὐτοῖς	αλλά για να τους αξιοποιεί πλήρως
αὐτοῖς ἐπὶ τὸν σύνδεσμον τῆς πόλεως.	ο ίδιος για την ενότητα της πόλης.
Ἀληθῆ (λέγεις), ἔφη·	Αλήθεια λες, εἶπε·
ἐπελαθόμην γάρ.	πραγματικά το ξέχασα.

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΑ ΚΑΙ ΟΜΟΡΡΙΖΑ ΣΤΗ ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ

προειρημένων < **πρό** + **λέγομαι**: αναλογία, αναλογικός, απολογητικός, απολογία, απόρρητος, διάλεκτος, διάλεξη, διαλογικός, διάλογος, δυσλεκτικός, δυσλεξία, έλλογος, επικός, επίλογος, επίρρημα, έπος, ιδιόλεκτος, κυριολεκτικός, κυριολεξία, λεκτικός, λέξη, λεξικό, λεξικογράφος, λεξιλόγιο, λεξιπενία, λογική, λογικός, λογοπαίγνιο, λόγος, μονολεκτικός, μονόλογος, ομολογία, παράλογος, παρρησία, πρόλογος, ρήμα, ρήση, ρητό (το), ρήτορας, ρητορικός, ρητός, ρήτρα, συνδιάλεξη, υπόλογος.

άπαιδεύτους < **α-** στερητικό + **παιδεύω** < **παῖς**: διαπαιδαγώγηση, εκπαίδευση, εκπαιδευτικός. παιδαγωγικός, παιδεία, παιδευτικός, παιδί, παιδονόμος, παλιμπαιδισμός, παραπαιδεία.

έπιτροπεύσαι < **έπίτροπος** < **έπιτροπέω** + **κατάληξη -εύω**: επιτροπεία, επιτρόπευση, επιτροπή, επιτροπικός, επίτροπος.

διατρίβειν < **διατρίβω**: άτριφτος, διατριβή, εντριβή, προστριβή, συντριβή, συντριπτικός, τριβή, τριμμένος, τρίψιμο.

έχουσιν < **έχω**: ενοχή, ενοχικός, ένοχος, έξη, εξής, κατεχόμενα, παροχή, πάροχος, προσχηματικός, σχέδιο, σχεδόν, σχέση, σχετικός, σχετικότητα, σχήμα, σχολαστικός, σχολείο, σχολή.

στοχαζόμενου < **στοχάζομαι**: αστόχαστος, άστοχος, εύστοχος, στοχασιά, στοχασμός, στοχαστής, στόχαστρο, στόχος.

πράττειν < **πράττω**: απράγμων, άπραγος, πράγμα, πραγματογνώμονας, πρακτικό, πράκτορας, πράξη, σύμπραξη.

ήγούμενοι < **ήγοῦμαι**: Αγησίλαος, αφήγηση, εισηγητής, ηγεμόνας, ηγεσία, ηγέτης, ηγετικός, ηγήτορας, ηγούμενος, καθηγητής.

ζώντες < **ζήω -ῶ**: ζωγράφος, ζώδιο, ζωή, ζωηρός, ζωικός, ζωντάνια, ζωντανός, ζώο, ζωογόνος, ζωοθυσία, ζωολογία, ζωομορφισμός, ζωόμορφος, ζωοπάζαρο, ζωοποιός, ζωοτροφή, ζωτικός, ζωύφιο, ζωφόρος, ζωγράφος, ζωώδης.

άπωκίσθαι: αποίκιση, ενοίκιο, ένοικος, κατοίκηση, μετοίκηση, οίκηση, οικισμός, οικιστής, οίκος.

άναγκάσαι < **άναγκάζω**: αναγκαίος, αναγκαιότητα, αναγκαστικός, ανάγκη, εξαναγκασμός.

ικανῶς, άφικέσθαι < **ικνέομαι -οῦμαι**: ανέφικτος, ανίχνευση, άφιξη, εξιχνίαση, εφικτός, ικανοποίηση, ικανοποιητικός, ικανός, ικανότητα, ικεσία, ικετευτικός, ικέτης, ιχνηλάτης, ίχνος, προίκα, προικιό, προικοθήρας, προικοσύμφωνο, προικώς, προίκα.

ίδειν < **είδον του ρ. «όρω»**: ανύποπτος, αόρατος, διορατικός, είδος, ειδύλλιο, είδωλο, επόπτης, ιδέα, ιδεοληπτικός, ιδεοληψία, κάτοπτρο, όμμα, οπή, οπτικός, όραμα, ορατός, οφθαλμός, όψη.

σκοπόν < **σκοπέω -ῶ**: ακτινοσκόπηση, ανασκόπηση, απερίσκεπτος, άσκοπος, αυτοσκοπός, βιντεοσκόπηση, βολιδοσκόπηση, βυθοσκόπηση, δημοσκόπηση, διάσκεψη, επίσκεψη, επισκέψιμος, επισκόπηση, επίσκοπος, καιροσκόπος, κατασκοπία, κατάσκοπος, κερδοσκοπία, κερδοσκόπος, μικροσκόπιο, οιωνοσκόπος, περίσκεψη, περισκόπιο, προεπισκόπηση, πρόσκοπος, σκεπτικισμός, σκεπτικός, σκέψη, σκόπελος, σκοπιά, σκόπιμος, σκοποβολή, σκοπός, στηθοσκόπιο, συνδιάσκεψη, σύσκεψη, τηλεσκόπιο, ωροσκόπιο, ωροσκόπος.

ίδια: ιδιόλεκτος, ιδιόμορφος, ιδιόρρυθμος, ιδιοσυγκρασία, ιδιοτέλεια, ιδιοτελής, ιδιότροπος, ιδιοχρησία, ιδίωμα, ιδιωματικός, ιδιώτης, ιδιωτικός.

ἀναβῆναι, ἀνάβασιν, ἀναβάντες, καταβαίνειν < θαίνω: άβατος, ακροβάτης, ανάβαση, αναβάτης, βάδην, βαθμός, βάθρο, βακτηρία, βάση, βασικός, βάσιμος, βατήρας, βατός, βήμα, βηματοδότης, βωμός, διάβαση, διαβάτης, δύσβατος, έμβασμα, επιβάτης, κατάβαση, μεταβατικός, παραβάτης, πρόβατο, πρόσβαση.

ἐπιτρέπεται < ἐπί + τρέπω: αδιάντροπος, ανατρεπτικός, ανατρέψιμος, ανατροπέας, ανατροπή, ανεπίτρεπτος, εκτροπή, επιτρεπτός, επιτροπή, επίτροπος, ευτράπελος, κακότροπος, μετατρέψιμος, μετατροπή, ντροπή, ξενότροπος, παρεκτροπή, τρόπαιο, τροπαιούχος, τροπή, τροπικός, τρόπος.

καταμένειν < καταμένω < κατά + μένω: διαμονητήριο, κατάμονος, μονή, μόνιμος, μόνος, παραμονή.

ἐθέλειν < ἐθέλω: άθελα, εθελοντής, εθελοντικός, εθελούσιος, θέλημα, θεληματικός, θέληση, καλοθελητής.

ἔφη < φημί: απόφαση, άφατος, διαφήμιση, διαφημιστικός, δυσφήμιση, δυσφημιστικός, έμφαση, εμφατικός, επίφαση, κατάφαση, καταφατικός, πρόσφατος, πρόφαση, προφήτης, φήμη, φημολογία.

ἀδικήσομεν < ἀδικῶ: αδικαιολόγητος, αδικαίωτος, αδίκημα, αδικητής, αδικία, αδιοπραγία, άδικος, άδίκως, αντιδικία, αντίδικος, δικαιοσύνη, εκδικητής.

ποιήσομεν < ποιῶ: αποίητος, αχειροποίητος, ηχοποίητος, θεοποίητος, ποίημα, ποίηση, ποιητής, προσποιητός.

ζῆν < ζῆω – ζῶ: ζήση, ζωή, ζωηρός, ζωικός, ζωντάνια, ζωντανός, ζώο, ζωογόνος, ζωοδόχος, ζωοκτόνος, ζωόμορφος, ζωόφιλος, ζώπυρο, ζωτικός, ζωφόρος.

ἐπελάθου, ἐπελαθόμην < ἐπί + λανθάνομαι: αλάθητος, αλήθεια, άληστος, αναληθής, επιλήσμων, λάθος, λάθρα, λαθραίος, λαθρεμπόριο, λαθρεπιβάτης, λαθροκυνηγός, λήθαργος, λήθη, λησμονιά, λησμοσύνη.

νόμω < νέμω: άνομος, αστυνόμος, δασονόμος, διανομή, εξοικονόμηση, ευνομία, κατανομή, νομή, νομικός, νόμιμος, νομιμότητα, νόμισμα, νομοθέτης, νομός, νόμος, νομοσχέδιο, νομοταγής, νομοτέλεια, οικονομία, παιδονόμος, παρανομία, παράνομος, στρατονόμος, ταξινόμηση, υγειονομία.

μέλει: αμέλεια, αμελής, επιμελής, επιμελητήριο, μελέτη, μελέτημα, μελετηρός, μελετητής, μέλημα, μεταμέλεια.

ἐγγενέσθαι < ἐν + γίγνομαι (θ. γεν- > γον-, γα-, με ποιοτική μεταβολή > γενε- με πρόσφυμα ε > γενη- με έκταση. Ο ενεστώτας προέκυψε από ενεστωτικό αναδιπλασιασμό γι- + γεν > με συγκοπή > γι-γν-ομαι): γεγονός, γενεά, γενέθλιος, γένεση, γενέτειρα, γενετήσιος, γενετικός, γενιά, γενικός, γέννηση, γηγενής, γονέας, γονή, γονίδιο, γονικός, γονιμοποίηση, γόνιμος, γονιμότητα, γόνος, γονότυπος, γυνή, εγγενής, εγγονός, νεογνό, γνήσιος, συγγενής, υπογονιμότητα.

πράξει < πράττω: άπρακτος, εμπράγματος, πολυπράγμων, πράγμα, πραγματικός, πραγματογνώμονας, πραγματογνωμοσύνη, πραγματογνωσία, πρακτικό, πράξη, πραξικόπημα.

μηχανᾶται < μηχανῶμαι: αμήχανος, βιομηχανία, βιομηχανικός, βιομήχανος, μηχανή, μηχανήμα, μηχανικά, μηχανικός.

συναρμόττων < συναρμόττω < συν + ἁρμόττω: αρμολογία, αρμονία, αρμονικός, αρμός, δυσαρμονία, συναρμογή, φουσαρμόνικα.

πειθοῖ < **πείθω**: πειθαναγκασμός, πειθαρχία, πειθήνιος, πεισιθάνατος, πείσμα, πεισματάρης, πειστήριο, πειστικός, πιθανός, πιθανότητα, πίστη, πιστός.

μεταδιδόναι < **μετά** + **δίδωμι**: αιμοδότης, ανέκδοτος, ανένδοτος, αποδοτικός, δόση, δοσίλογος, δόσιμο, δοσολογία, δότης, δωρεά, δώρο, δωροδοκία, δωροθέτης, έκδοση, εκδότης, εκδοτικός, ενδοτικός, ηλεκτροδότηση, καταδότης, λογοδοσία, μετάδοση, μεταδοτικός, μισθοδοσία, παράδοση, παραδοτέος, πληροφοριοδότης, προδότης, σηματοδότης, φωτοδότης.

ἀφιῆ < **ἀπό** + **ἵημι**: άνεση, άνετος, άφεση, αφετηρία, δίεση, εγκάθετος, ένεση, ενέσιμος, ενετός, έφεση, εφετείο, εφέτης, καθετήρας, κάθετος, καθέτως, σύνεση, συνετός, χειραφετημένος, χειραφέτηση.

βούλεται < **βούλομαι**: αβουλησία, αβούλητος, άβουλος, βουλή, βούλημα, βούληση, βουλησιαρχία.

καταχρήται < **καταχρῶμαι** < **κατά** + **χρῶμαι**: άχρηστος, δύσχρηστος, εύχρηστος, καταχραστής, κατάχρηση, καταχρηστικός, χρεία, χρέος, χρήμα, χρηματιστήριο, χρήση, χρήσιμος, χρηστικός, χρηστός, χρηστότητα.

σκέψαι < **σκοπῶ** / **σκοποῦμαι**: ανασκόπηση, άσκοπος, επισκεπτήριο, επίσκεψη, επισκοπή, επισκόπηση, επίσκοπος, σκεπτικός, σκέψη, σκοπία, σκόπιμος, σκοπός.

εἶπον: άλογος, αναντίλεκτα, αντίρρηση, απόρρητος, άρρητος, ειρήνη, έπος, επύλλιο, καλλιέπεια, λέξη, λέξημα, λεξικό, λογάριθμος, λογάς, λογικός, λόγος, λογύδριο, ρήμα, ρήση, ρητό, ρήτορας, ρήτρα.

προσαναγκάζοντες < **προσαναγκάζω** < **πρός** + **άναγκάζω**: αναγκαίο, αναγκαιότητα, αναγκαστικά, αναγκαστικός, ανάγκη, εξαναγκασμός.

έπιμελεῖσθαι < **έπιμελοῦμαι** < **έπιμελής** < **έπί** + **μέλομαι**: επιμέλεια, επιμελημένος, επιμελής, επιμελητεία, επιμελητηριακός, επιμελητήριο, επιμελητής, επιμελήτρια, επιμελώς.

φυλάττειν < **φυλάττω**: αποφυλάκιση, αφύλακτος, προφυλακτήρας, προφυλακτικός, προφύλαξη, φύλαγμα, φυλαγμένος, φύλακας, φυλακή, φυλακισμένος, φυλακτό.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ

1. *Γιατί οι απαίδευτοι δεν μπορούν να αναλάβουν τη διοίκηση της πολιτείας;*
2. *Σε τι διαφοροποιείται η ζωή αυτών που έχουν λάβει την ορθή παιδεία από τη ζωή των απαίδευτων, των τυχαίων και αφιλοσόφητων πολιτικών;*
3. *Ποιον τρόπο ζωής προτιμούν οι πεπαιδευμένοι από την ανάληψη ευθυνών στη διοίκηση της πολιτείας; Με ποιον εκφραστικό τρόπο παρουσιάζει την επιθυμία τους ο Πλάτων;*
4. *Ποια σημασία νομίζετε ότι έχει η λέξη «άγαθόν» στο κείμενο;*
5. *Να εντοπίσετε στο κείμενο τους όρους (λέξεις) που χρησιμοποιεί ο Πλάτων, για να χαρακτηρίσει το άγαθόν, την πορεία προς αυτό και την προσέγγισή του. Τι αποκαλύπτουν για τη φύση του άγαθοῦ;*
6. *Ποια είναι, σύμφωνα με τον Πλάτωνα, η σημασία της παιδείας;*

7. τάς τε βελτίστας φύσεις: *Αφού διαβάσετε τα σχόλια του βιβλίου σας, να συγκρίνετε την άποψη του Πλάτωνα για τη φύση του ανθρώπου με την άποψη του Δημόκριτου: «ή φύσις καὶ ἡ διδαχὴ παραπλήσιόν ἐστι. Καὶ γὰρ ἡ διδαχὴ μεταρυσμοῖ τὸν ἄνθρωπον, μεταρυσμοῦσα δὲ φυσιοποιεῖ».*
8. *Ποια είναι η θέση και ο ρόλος των φυλάκων στην πολιτεία, σύμφωνα με το κείμενο;*
9. *Ο Γλαύκων υποβάλλει την ένσταση ότι, αν αναγκάσουν τους φιλοσόφους να επιστρέψουν στο σπήλαιο, θα τους αδικήσουν, αφού θα τους αναγκάσουν να ζουν χειρότερα, ενώ μπορούν να ζήσουν καλύτερα. α) Τι απαντά ο Σωκράτης στο Γλαύκωνα; Είναι, κατά τη γνώμη σας, πειστικό το επιχείρημα του Σωκράτη; β) Πώς κρίνετε εσείς την άποψη του Γλαύκωνα;*
10. *νόμῳ οὐ τοῦτο μέλει, ὅπως ἔν τι γένος ἐν πόλει διαφερόντως εὖ πράξει, ἀλλ' ἐν ὅλῃ τῇ πόλει τοῦτο μηχανᾶται ἐγγενέσθαι: Ποιος είναι ο σκοπός του νόμου σύμφωνα με τον Πλάτωνα; Να συγκρίνετε την άποψη αυτή με την άποψη του Πρωταγόρα για το νόμο, όπως εκφράζεται στον ομώνυμο διάλογο.*
11. *Ποιες είναι οι σχέσεις μεταξύ των πολιτών και μεταξύ νόμου και πολιτών σύμφωνα με το κείμενο; Πώς θα χαρακτηρίζατε το πολίτευμα στο οποίο οι σχέσεις ορίζονται με τον τρόπο αυτό;*
12. *πειθοῖ τε καὶ ἀνάγκῃ: Πώς δικαιολογείται η χρήση βίας από το νόμο;*
13. *Ποια σχέση έχει η αλληγορία του σπηλαίου με το θέμα της δικαιοσύνης και της ιδανικής πολιτείας;*
- 14.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. *χεῖρον, ἄμεινον, ἐπελάθου, μηχανᾶται, καταχρῆται, σκέψαι:* Για καθεμία από τις λέξεις που σας δίνονται να γράψετε δύο λέξεις ετυμολογικά συγγενείς.
2. *χεῖρον, ἀδικήσομεν, εὖ πράξει, ὠφελία, ἀφίημι, ἀληθῆ, ἐπιμελοῦμαι:* Να γράψετε τα αντίθετα των λέξεων που σας δίνονται στην αρχαία ελληνική.
3. Να εντοπίσετε στο κείμενο: α) τις λέξεις που δείχνουν ότι ο νόμος στο κείμενο προσωποποιείται, β) τις λέξεις που χρησιμοποιούνται μεταφορικά για να δηλώσουν ενέργειες του νόμου (μπορεί να δείχνουν ταυτόχρονα την προσωποποίηση) και να κρίνετε ποιο είναι το αποτέλεσμα της χρησιμοποίησής τους στο λόγο.
4. Να αντιστοιχίσετε τις λέξεις της Α στήλης με τις ετυμολογικά συγγενείς τους στη Β στήλη. Δύο λέξεις περισσεύουν.

A

ἐπελάθου
μηχανᾶται
νόμῳ
ἀφιῆ
μεταδιδόναι

B

εφετείο
δωρεά
εισιτήριο
λησμονιά
πολυμήχανος
νόμισμα
δόνηση

5. Συμπληρώστε τα κενά στις παρακάτω προτάσεις με λέξεις ομόρριζες της λέξης «νόμω».
- α) Για να εξασφαλιστεί αρμονία και ισορροπία μέσα στην πόλη, οι πολίτες οφείλουν να είναι
- β) Οι καλοί φροντίζουν για την ευδαιμονία των πολιτών.
- γ) Κάθε δημοκρατική πολιτεία οφείλει να τα αξιώματα με βάση αξιοκρατικά κριτήρια.
- δ) Έργο της είναι η διαφύλαξη της τάξης και της ισορροπίας μέσα στην πόλη.
- ε) Η ενέργειας πρέπει να αποτελεί μέλημα όλων μας.
6. Να γράψετε δύο ομόρριζα στα νέα ελληνικά για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις: **ποιήσομεν, πειθοῖ, καταχρῆται, προσαναγκάζοντες, φυλάττειν.**
7. Να γράψετε ένα αντώνυμο στα αρχαία ελληνικά για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις: **ἀδικήσομεν, χειρόν, εὖ πράξει, ὠφελίας, ἐπελαθόμεν.**
8. Δώστε ένα συνώνυμο στα αρχαία ελληνικά για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις: **ἀδικήσομεν, χειρόν, ποιῶν, ἀφιῇ, βούλεται.**
9. **μάκαρ:** Ποια η πρώτη σημασία της λέξης στην αρχαία γλώσσα; Πώς νομίζετε ότι έφτασε η λέξη στη σημασία που έχει και σήμερα; Να γράψετε πέντε ομόρριζές της ν.ε. λέξεις, απλές ή σύνθετες και να τις ερμηνεύσετε.
10. **προειρημένων, ἀπείρους, τέλους, ἐκόντες, ἔργον, καταμένειν, καταβαίνειν, μετέχειν:** Να γράψετε στη ν.ε. πέντε λέξεις ομόρριζες, απλές ή σύνθετες, για καθεμιά από τις λέξεις που σας δίνονται.
11. **σπονδυλοδεσία, πειραματικός, οικιακός, φυτικός, ἀφιξη, μέθεξη, μονάζω, ιδέα:** Να βρείτε στο κείμενο λέξεις ομόρριζες αυτών που σας δίνονται.
12. Να δώσετε τα αντώνυμα των παρακάτω λέξεων στα αρχαία ελληνικά διατηρώντας το γένος, τον αριθμό και την πτώση: **ἀπαιδεύτους, ἀληθείας, ἀπείρους, τέλους, βίω, βελτίστας, μέγιστον, ἀνάθασιν, ἐπιτρέπειν, μετέχειν.**
13. Να δώσετε συνώνυμα για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις στα αρχαία ελληνικά: **ἱκανῶς, ἡγούμενοι, ἔφαμεν, ἐπιτρέπειν, ἐθέλειν, μετέχειν.**
14. Να δώσετε από δύο ομόρριζα στα νέα ελληνικά για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις: **προειρημένων, ἀπαιδεύτους, πράξουσιν, μάθημα, ἀνάθασιν.**
15. Να αντιστοιχίσετε τις λέξεις της Α στήλης με τις ετυμολογικά συγγενείς τους από τη δεύτερη στήλη:

A	B
ἔργον	βωμούς
τιμῶν	ποιότητα
ἰδεῖν	πάρεργο
ἀνάθασιν	σχέση
μετέχειν	κάτοπτρο
ποῖον	εντιμότητα